

УДК 631.526.3:633.16(477)

**АНАЛІЗ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО, ПРИДАТНИХ ДЛЯ
ПОШИРЕННЯ
В УКРАЇНІ У 2016 РОЦІ**

НОВАК Ж.М., канд. с.-г. наук, доцент

ПОЛЯНЕЦЬКА І.О., канд. с.-г. наук

ЛЕНЬ С.Д., студент 63 нм

ЖМУД М.В., студент 63 нм

Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна

У Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, який був чинним до 14 квітня 2016 року, нараховується 145 сортів. Їх заявниками, власниками та водночас володільцями патентів є 52 установи. При цьому, лідером є Селекційно-генетичний інститут — Національний центр насіннєзнавства та сортовивчення Української академії аграрних наук — у Реєстрі знаходиться 16 сортів селекції цієї установи, що становить 11,3 % від усіх сортів ячменю ярого, внесених до Реєстру. По 12 сортів створено Інститутом рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Української академії аграрних наук та Заатен-Уніон ГмбХ (Німеччина). Вісім сортів належить селекції Вінницької державної сільськогосподарської дослідної станції Української академії аграрних наук, по сім — Донецькому інституту агропромислового виробництва Української академії аграрних наук та Миронівському інституту пшениці ім. В.М. Ремесла Української академії аграрних наук. Шість сортів створено фірмою Нордзаат Заатцухт ГмбХ (Німеччина), по п'ять — Носівською селекційною дослідною станцією Чернігівського інституту агропромислового виробництва Української академії аграрних наук, фірмами Лімагрейн Юроп та Сингента Сідз ЛТД, а також закритим акціонерним товариством "Селена".

98 сортів ячменю ярого або 60,9 % належать вітчизняній селекції, 26 або 16,1 % — Німеччині, 10 (6,2 %) — Франції, вісім (5,0 %) — Нідерландам, сім (4,3 %) — Великобританії, чотири (2,5 %) — Чеській республіці, три (1,9 %) — Данії. Два сорти (1,2 %) належать Австрії, по одному (0,6 %) — Польщі, Сербії та Республіці Кіпр.

39 % від усіх сортів, що знаходяться у Державному реєстрі сортів рослин, рареєстровані протягом останніх трьох років. При чому найбільше сортів — 21 або 14 % — у 2015 році. На 2014 і 2016 роки припадають відповідно 19 та 18 сортів або 13 і 12 %.

52 сорти, зареєстровано у період з 2008 по 2013 роки, що становить 36 %. Причому 19 з них (або 13 %) — у 2009 році; 9 % або 13 сортів внесено в Реєстр у 2011 році. На 2008; 2010; 2012 і 2013 рік припадають відповідно 8; 6; 2 і 4 сорти або 6; 4; 1 і 3 %.

Решта сортів (35 або 27 %) мають рік реєстрації від 2007 до 1992. 9 сортів внесено в Реєстр у 2007; 4 — у 2006, 2004 і 1998 році; 3 — у 2003; по

2 — у 2005; 2002; 2001 і 1999; по одному — у 2000; 1997 і 1992. Звернемо увагу, що найстаріший сорт ярого ячменю — ‘Прерія’, у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, він 24 роки.

Вирощування ячменю ярого у більшій мірі зосереджено у поліській та лісостеповій зоні, і дещо менше — у Степу. Тому серед сортів цієї культури більше тих, які рекомендовано висівати у Поліссі та Лісостепу. Так, у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2016 року, 30 сортів або 20,7 % рекомендовані для вирощування лише у зоні Полісся, по 17 (11,7 %) — у зонах Лісостепу і Степу; 36 сортів (24,8 %) призначені для вирощування по всій Україні (Степ, Лісостеп, Полісся). 29 із зареєстрованих сортів (20,0 %) мають рекомендованими зони вирощування Лісостеп і Полісся; 10 (6,9 %) — Степ та Лісостеп і 6 або 4,1 % — Степ та Полісся. Таким чином, для Полісся всього рекомендовано 101 сорт, для Лісостепу — 92 та для Степу — 69 сортів.

Лише один сорт ячменю ярого ‘Сварог’ призначений на зелений корм, всі інші — використовуються для отримання зерна. 86 сортів або 59,3 % вирощуються для пивоваріння; 48 або 33,1 % — мають фуражний напрям використання, 10 сортів (6,9 %) використовуються для харчування, з них 4 є цінними.

Щодо групи стиглості, переважна більшість — 115 сортів або 79,3 % є середньостиглими; 19 або 13,1 % — середньоранніми; 9 (6,2 %) — середньопізними. Сорт ‘Новосадський 448’ є ранньостиглим, а ‘Незабудка’ — пізньостиглим.

Таким чином, у Реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, представлені сорти, як вітчизняної, так і зарубіжної селекції, які різняться за роком реєстрації, рекомендаціями зон вирощування, напрямом використання, якістю зерна та групами стиглості.